

België - Belgique
P.B.
2600 - Berchem 1
- 2° afd
BC 4909

E K O

回

向

Herfst 2005

Nr. 106

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.
Pretoriastraat 68
B - 2600 Antwerpen - Berchem.

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
september oktober november 2005
ISSN : 1370 - 0243

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1 - 2° afd
Erkenningsnummer: P303143

INHOUD

Editoriaal	1
Filosofie en Mystiek van de Jōdo-Shinshū (20)	3
Martine Strubbe – Tempelrede	9
Marcus Cumberlege – Looking Back – Terugblikkend	12
Vragen over Anderkracht en Zelfkracht	14
Jacques Scheuer – Geloof en Vertrouwen als een Weg overheen de Uitersten	16
Nieuws uit de Sangha	23

Dit is een uitgave van het Centrum voor Shin-Boeddhisme. Noch de redactie noch het Centrum voor Shin-Boeddhisme zijn gebonden door de bijdragen van derden, die overigens niet noodzakelijk de zienswijze van de redactie weergeven. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdrage.

→ Ontvangt U liever geen Ekō meer in de bus, en verkiest U de elektronische versie? Geef ons een seintje via e-mail!...

Het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw en de Shin-Tempel Jikoji erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de persoon van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun. Onze bankrekening is 408-2066511-88, op naam van het Centrum voor Shin-Boeddhisme vzw, 2600 Berchem-Antwerpen. Voor stortingen uit het buitenland kunt U gebruik maken van het IBAN - nummer BE 56408206651188 – Bic-code KREDBEBB.

Een woord vooraf.

Nu deze zomer stilaan teneinde loopt, en wij misschien eens achterom kijken dan zien wij midden onze eigen herinneringen het lijden van slachtoffers van de bosbranden, overstromingen, terroristische aanslagen, oorlogen, vliegtuigcrashes en hongersnoden. Deze gebeurtenissen werden overvloedig besproken in de media... Bovenop dit alles is er nog al het leed dat niet 'gezien' wordt, omdat het als een trouwe metgezel constant aanwezig blijft bij ons, zoals een 'wiel de hoof van het trekdier' – leed waarover niet gesproken wordt in de media...

Dat het niet gemakkelijk is daarmee om te gaan, is evident. Dat mensen zich meestal vergissen in hun houding tegenover het lijden is eveneens evident. Maar de leer van de Boeddha biedt ons een uniek inzicht in de redenen waarom het lijden van de wezens zo groot is, en ogenschijnlijk onoverkoombaar. Hij biedt ons de mogelijkheid om te kiezen, niet voor de wanhoop, maar voor een visie van harmonie en vrede; niet voor haat maar voor mededogen, niet voor verzaking en ontmoediging, maar voor inspiratie en creativiteit.

In dit herfstnummer van Ekō heeft de laatste aflevering van Filosofie en Mystiek van de Jōdo-Shinshū als onderwerp de 'ware werkelijkheid'. Dat deze werkelijkheid noch louter samsara betreft, noch louter nirvana, maar zich overheen deze tweedeling afspeelt, is niet gemakkelijk te bevatten. Het is een inzicht dat slechts kan verworven worden in de ervaring zelf – een ervaring die leidt tot een leven op de Middenweg. Het is op de Middenweg dat alle mogelijkheden zich aanbieden, dat harmonie en vrede, wijsheid en mededogen, inspiratie en creativiteit zich kunnen ontvouwen.

Het thema van de Middenweg vormt het onderwerp van een inspirerende lezing die één van onze gastsprekers op de 'European Shin Conference' in augustus 2004 gaf. Het onderwerp van deze conferentie was: 'Nembutsu: Overcoming Secularism and Fundamentalism'. Professor Jacques Scheuer, hoewel zelf geen boeddhist, voert vanuit zijn christelijke achtergrond reeds lang een

dialogoog met het (shin)boeddhisme, en zijn aanvoelen van het Reine Land - denken en de Nembutsu gaf aanleiding tot zijn gewaardeerde bijdrage. In dit artikel wordt een grote motivatie tot verzoening verwoord, in de eerste plaats in het eigen gemoed: dat is de plaats waar elke daad van haat of onbegrip zijn oorsprong vindt, waar de kiemen van ons lijden liggen. Omdat wij ons hier bewust van kunnen worden, is deze plaats tevens potentiële baarmoeder van de Verlichting. De inhoud van het artikel verwijst ook naar de gemeenschappelijke gronden van de authentieke ervaring – daar waar woorden doorzien worden als ‘slechts’ woorden, en waar een eenheid van menselijke spiritualiteit wordt gevoeld.

Op 14 augustus werd in onze tempel Ō-bon gevierd. In de eerste plaats worden onze overledenen dan herdacht, maar dit feest biedt tevens gelegenheid, om midden in het ‘vakantiegewoel’ en de zonschijn (!) de eigen dood te overdenken. Op 1 november doen de Christenen hetzelfde, en ook boeddhisten gaan deze dag wellicht naar het kerkhof of een begraafplaats. Tussen deze twee herdenkingen in, verschijnt Ekō. Het is dan ook een gepast moment om een gedicht van Marcus Cumberlege af te drukken, waarin hij terugblijkt op zijn leven, als een getuigenis van veranderlijkheid die toch als een continuïteit wordt ervaren, en tevens vooruitblijkt op zijn eigen levenseinde.

Mogen alle wezens gelukkig zijn, en gedragen worden door
Volkomen Vertrouwen!

Martine Strubbe.

FILOSOFIE EN MYSTIEK VAN DE JŌDO-SHINSHŪ (20)

Dit is het laatste deel van een reeks bijdragen gebaseerd op thema's die in het boek 'Filosofie en Mystiek van de Jōdo-Shinshū' door Sh. A. Peel¹ worden belicht. Er werd zoveel mogelijk gestreefd bij de oorspronkelijke verwoording van de auteur te blijven. Onduidelijkheden zijn in eerste instantie te wijten aan de bewerker (MS)

Shinjitsu: de Ware Werkelijkheid.

Dit samengestelde woord ('shin' en 'jitsu') wordt zowel als zelfstandig naamwoord én als bijvoeglijk naamwoord gebruikt. Het betekent letterlijk de 'ware werkelijkheid'. Shinran heeft altijd heel nadrukkelijk gehamerd op deze term.

Maar wat is Waarheid? Wat is Werkelijkheid?

Wij vinden het gewoonweg normaal dat 'waarheid' en 'werkelijkheid' elkaar volkomen dekken, zij het ook met lichtjes verschillende connotaties en kleureringen.

De boeddhistische filosofische traditie biedt ons een reeks verwijzingen aan om deze term beter te leren begrijpen.

* Zeker Nagarjuna helpt ons een eind op weg met zijn tweevoudige waarheidsstructuur: een relatieve waarheid en dan de absolute waarheid die niet langs cognitieve, wél langs meditatieve weg kenbaar wordt, maar onuitspreekbaar blijft zolang we in het conceptuele denken en spreken vertoeven.

* Asanga en Vasubandhu reiken ons een andere helpende hand met hun visie op de Drie Boeddhalichamen: het Lichaam van de Leer is de absolute, ware natuur van het Boeddhachap; deze Ware Natuur is de Ene Werkelijkheid (*ichi-jitsu*) en die Ene Werkelijkheid is de zotheid (Sk. *tathatā*, J. *shin-nyō*).

* T'anluan ziet in die 'ware Dharmakaya' twee modaliteiten: het 'statische' aspect in zijn absolute wezenheid, zijn zichzelf-zijn-heid,

¹ Sh. A. Peel: 'Filosofie en Mystiek van de Jōdo-Shinshū'. De Simpele Weg – Antwerpen 1996. Ook beschikbaar in de bibliotheek van het Centrum.

met daarnaast het 'dynamische' aspect, de dynamiek van het Grote Mededogen.

Wanneer Shinran dit probleem benadert, doet hij dat vanuit de visie om elke vorm van dualiteit te overstijgen. Daarin betoont hij zich getrouw aan de basisdoctrine van het Bloemenkrans-sutra (Avatamsaka) en zeker aan de aanpak van de Tendai-filosofie: dat de wereld van de verschijnselen in het uiteindelijke nirvanische perspectief niet *in se* verschillend is van de wereld van de 'dingen – zoals – ze – zijn' (*ji – ji – muge*)

Om dit te begrijpen, kunnen we bij de Canadees-Amerikaanse filosoof-psycholoog Herbert M. McLuhan (1911 – 1980) in een hedendaagse verwoording een nuttige aanwijzing vinden: Hij spreekt over *real-time* informatie, die voor wie de informatie ontvangt, steeds een werkelijkheidsgebeuren is, ook al is die informatie verkeerd, vervalst, gemanipuleerd. Want werkelijkheid is datgene wat wij in onze momentane context ('de werkelijkheid van ons wereldbeeld') ervaren. Onze ervaringswereld, d.i. onze bewustzijnsinhoud, is onze werkelijkheid, is de werkelijke situatie waarin wij bestaan. Bijgevolg is 'werkelijkheid' niet *noodzakelijkerwijs* objectieve waarheid, maar de subjectieve beleving van onze waarnemingen en geestesconstructies. Dat 'werkelijkheid' niet 'waarheid' is, illustreert Mc Luhan aan de hand van de mogelijkheden van de 'virtual reality', waarin wij, vertrekkend vanuit een bepaald software-logica, onze ervaring manipuleren. Er is hier overduidelijk geen sprake van enige objectieve 'waarheid' der dingen.

Harry Jerison, van de U.C.L.A. stelt dat de 'realiteit een schepping is van het zenuwstelsel. De 'ware' of 'werkelijke' wereld is specifiek voor iedere soort en is afhankelijk van de manier waarop het brein van die specifieke soort functioneert. Wat het brein produceert, is een soort mentaal model van de wereld, een systeem om met informatie afkomstig uit de zintuigen om te gaan. De integratie van al deze zintuiglijke gegevens is van centraal belang om de wereld 'daarbuiten' te duiden, en om een model ervan 'hierbinnen' te scheppen. Dat

‘hierbinnen’ wordt de werkelijke wereld zoals een individueel dier, de mens inbegrepen, het ervaart.

Laten wij nu de term ‘*shinjitsu*’ opnieuw bekijken. Nu kunnen we ‘*jitsu*’ aanvoelen als de subjectieve werkelijkheid van onze existentie (*samsara*); en ‘*shin*’ als de ‘objectieve waarheid van de dingen-zoals-zijn’, d.i. in hun leegheid. Op dit niveau is Waarheid + Werkelijkheid (*shin + jitsu*) een uitdrukking voor het niet-verschillend zijn van dharmakaya.

In deze opvatting overstijgt Shinran alle dualiteiten, door absorptie van het ‘subjectieve’ in het ‘objectieve’ én van het ‘objectieve’ in het ‘subjectieve’, net zoals het gemoed van de ‘mens van shinjin’ opgenomen wordt in het Boeddha-gemoed én het Boeddha-gemoed opgenomen wordt in het mensengemoed.

Enkele citaten uit de *Kyōgyōshinshō* tonen het gebruik aan dat Shinran maakte van de term *shinjitsu* in allerlei samenstellingen.

“De term ‘waar en werkelijk’ werd (hiervoor) gebruikt. Hierover zegt het Nirvana-sutra: Ware Werkelijkheid is de enkelvoudige weg (i-dō), rein en onbevlekt; er is geen ander. Ware Werkelijkheid is Tathāgata (nyo - rai); Tathāgata is het Ware en het Werkelijke. De Ware Werkelijkheid is de grenzeloze ruimte (kyo-kū, Sk. ākāsa), de grenzeloze ruimte is de Ware Werkelijkheid. De Ware Werkelijkheid is de Boeddhanatuur (bu-shō), de Boeddhanatuur is de Ware Werkelijkheid.” (iii,26)

“Het oprechte gemoed (jinshin) is bedachtzaamheid (oku-nen); bedachtzaamheid is het enkelvoudige ware en werkelijke gemoed (shinjitsu i-shin). Het enkelvoudige ware en werkelijke gemoed is het gemoed van grote vreugde (daikyōki-shin); het gemoed van grote vreugde is het ware en werkelijke Shinjin (shinjitsu-shinjin). Het ware en werkelijke Shinjin is het Diamanten Gemoed (kongō-shin).” (iii.66)

“Het hoogste nirvana (mujō-nehān) is het niet-geconditioneerde Dharma-lichaam (mu-i hosshin). Het niet-geconditioneerde Dharma-lichaam is ware werkelijkheid (jissō). Ware werkelijkheid is Dharma-natuur (hosshō, Sk. dharmatā). Dharma-natuur is ware zo-heid (shin-nyō, Sk. bhūta-tathatā). Ware zo-heid is enkelvoudige zo-heid (ichi-nyō)” (iv, 1)

“Alwetende wijsheid (issai-shu chi) is in zich ware en werkelijke wijsheid. Dat het Ware Werkelijke ‘wijsheid’ wordt genoemd toont aan dat wijsheid noch werkzaam noch niet-werkzaam is.” (iv, 17)

Tenslotte kunnen we D.T.Suzuki hierover citeren:

“[Shinjitsu]... is a word that describes the Buddha’s Supreme Enlightenment (which is sometimes expressed as ‘True Suchness’). It is ‘true’ (shin) in the sense it is absolute and eternal, and ‘real’ (jitsu) because it is not merely conceptual or ideal but actually works to dispel illusion and realizes (makes real) Enlightenment... The Buddha appears in the world of birth-and-death to save all beings and ‘returns’ with them to the true world of Enlightenment. This movement goes from the absolute truth of the Buddha-dharma (the Dharma-in-itself) into the world where it actually works, causing others to realize Enlightenment.” (Collected works of Shinran, Part I, p. 213, nota 29)

Shinrans Visie op Nirvana.

Zijn standpunt over Nirvana is duidelijk geïnspireerd op uitspraken van T’anluan en Shantao. Het Reine Land is **niet** een tussenstap tussen de lijdenswereld en het Volkomen Uiteindelijke Nirvana, maar **wél** identiek met Nirvana zelf.

In de algemene Mahayana opvatting is er sprake van een dynamisch ‘nirvana zonder vestiging’ (Sk. *apratisthita-nirvāna*): *“nergens heeft de Tathāgata zich gevestigd, noch in het (door de pratitya-samutpada)*

geconditioneerde noch in het niet-geconditioneerde, noch is hij er ooit uit voortgekomen. (Astasahasrika Prajñā Pāramitā sutra, ii.37)

Ook het Mahāparinirvāna-Sūtra stelt: “*Het nirvāna van de Boeddha is het nirvāna van niet-vestiging*”. De Yogācāra school stelt dat het apratiṣṭhita-nirvāna de verwezenlijking is van volkomen vrijheid, want niet-gebonden aan een tijd of plaats.

Shinran is het met Nagarjuna eens dat het Nirvāna in essentie, dus vanuit het standpunt van de Absolute Waarheid, niet verschillend is van de lijdenswereld. Shinran spreekt over de rijke terminologie die het Boeddhisme gebruikt om het onvoorstelbare Nirvāna aan te wijzen: het is de ‘uitdoving’, de Eeuwige Zaligheid, de Uiteindelijke Stilling, de Niet-Geconditioneerde Belichaming van de Leer, de Ware Werkelijkheid, de Dharma-heid, de Ware Zo-heid, de Leegheid, Tathāgata, het Onuitputtelijke, de Boeddha-natuur, het Onveranderlijke...

Shinran brengt de niet-tweeheid van saṃsāra en nirvāna via het begrip ekō in verband met de Ander-Kracht: Ander-Kracht is de werkzaamheid van het Reine Land – het Reine Land is Ander-Kracht, Geloofte-Kracht, Boeddha-Kracht.

Het Reine land is dus in de eerste plaats Kracht, de ‘natuurlijke kracht’ om alle wezens tot de Volkomen Verlichting te brengen. Geboren worden in dit Reine Land is dus één worden met deze Kracht. Shinrans nirvāna is niet statisch, maar dynamisch, Boeddhadynamiek. Hier krijgt het traditionele (Mahāyāna)beeld van het ‘Boeddha-woorden’ een energetische factor bij: alle wezens die ‘geboren’ worden participeren aan de heilswerking van het Boeddhaschap.

Geboorte in het Reine Land is niets anders dan het deelnemen aan de Ander-Kracht, onder de vorm van een ‘terugkeer’ naar de lijdenswereld. Deze terugkeer heeft plaats onder alle mogelijke denkbare saṃsarische vormen, want de ‘wezens in het Reine Land’

hebben immers het 'lichaam van Leegheid'. Elke ik - vorm hebben ze afgelegd bij hun verwezenlijking van Nirvana.

Aangezien de potentiële Verlichting aanwezig is in het gemoed van elk samsarisch wezen, kan elk samsarisch wezen deze aanwezigheid ervaren: dat is de *myōgo* die zich manifesteert als Nembutsu. Zo gezien is elk wezen in potentie de heiland voor alle andere wezens. Het heil van alle wezens wordt verwezenlijkt door alle wezens; iedereen is bodhisattva, alles is bodhisattva. Men dient het maar te ervaren, te weten, om op te gaan in het Hinderloze Licht van Wijsheid en het Vervulde Leven van het Grote Mededogen.

"Aldus hebben de sutra's en het onderricht van grote leraars ontelbare wezens, ook uiterste misdadigers en wellustelingen, uit het lijden verlost.

Tijdgenoten, monniken en leken, zouden in eenheid van geest Enkel vertrouwen dienen te stellen in wat deze verheven meesters (ons) geleerd hebben." *Namu Amida Butsu*

(Shoshinge 30.)

(Einde)

おん 徳 讃

如来大徳の恩徳は
身を報にしても報すべし
師主知願の恩徳も
はねをくだきても報すべし

TEMPELREDE - Õ-Bon - 14 augustus 2005.

Martine Strubbe.

Õ-Bon is het feest van het gedenken van de overledenen - en tevens een gelegenheid tot reflectie op onze eigen dood. Onze eigen lichamelijke, biologische dood ervaren wij als 'het vergaan' van ons lichaam, als het eindpunt van een proces dat begon met het 'ontstaan' ervan. Dat wat wij ervaren als een vergaan, is uiteindelijk maar een fase in een voortdurende stroom van veranderlijkheid. Nochtans zijn wij niet bereid om deze veranderlijkheid te aanvaarden – omwille van onze zeer diep gewortelde drang om ons in dit leven te handhaven.

De Boeddha behandelde bovenstaande thematiek in zijn Vier Edele Waarheden. Enkele van de kernpunten van zijn leer kunnen samengevat worden in de formulering van de 'drie kenmerken van de existentie':

'Alle bestaansvormen zijn (getekend door) *lijden*;
Alle bestaansvormen zijn (getekend door) *veranderlijkheid*;
Alle bestaansfactoren zijn *niet-zelf*...'

In de tweede Edele Waarheid verklaart de Boeddha hoe lijden zich 'concreet', in onderlinge afhankelijkheid, kan ontwikkelen: aan de basis ligt de onwetendheid omtrent bovenvermelde drie kenmerken, een misweten dat ons voert naar begeerte, én gehechtheid aan de begeerte. De sterkste vorm van gehechtheid is echter de gehechtheid aan het leven zelf: *bhāva* is het resultaat van de ik-gehechtheid en uit zich als gehechtheid aan het wordingsproces, als blinde levensdrang. Ondanks de veranderlijkheid, en het feit dat wij geen permanente zelfnatuur hebben, klampen wij ons vast aan het in stand houden van onze huidige bestaansvorm en wijzen de veranderlijkheid af; lijden volgt ons op de voet...

Wat kunnen wij als (shin)boeddhist hieraan concreet doen?

Allereerst inzicht verwerven in de *veranderlijkheid*, en beseffen dat 'vergankelijkheid' een wel zeer beperkte kijk op de werkelijkheid inhoudt. Onze *eigen* vorm vergaat, is 'vergankelijk', maar het leven gaat door, gestuwd door de gevolgen van de daden – heilzame of onheilzame - die wij tijdens ons leven hebben gesteld...

Deze 'wedergeboorte' van 'altijd hetzelfde' duidt de continuïteit aan overheen onze persoonlijke dood...

In de boeddhistische traditie wordt meditatie op de dood veelvuldig toegepast als 'geschikt middel' om diep doordrongen te worden door de realiteit van veranderlijkheid. Natuurlijk weten wij dat wij ooit zullen sterven, maar wij verkiezen hieraan geen aandacht te besteden en ontwikkelen allerlei vluchtstrategieën door ons in het 'volle leven' te storten, waar genot en vluchtige genoegens onze illusies verder versterken.

In onze westerse cultuur is het ook niet altijd 'toegestaan' veel met de dood bezig te zijn. Voor de stoïcijnen bijvoorbeeld is denken aan de dood uit den boze: 'zolang ik leef ben ik niet dood, en dus moet ik mij niet bezig houden met de dood.' Zijn de boeddhisten door hun meditaties op de dood dan zo morbide, en geneigd tot een ontkenning van het leven? In het Etnografisch Museum in Antwerpen hangt een Japanse prenttekening van een jonge mooie vrouw, die, omringd door prachtige bloemen en in een comfortabele omgeving geniet van het leven. Maar op volgende prenten zien we de mooie jongedame sterven, en langzaam ontbinden – waarbij alle kleuren van de regenboog aan bod komen. Uiteindelijk blijft er op de laatste plaat niet veel meer over dan wat verweerde vossen, een geraamte met doodshoofd en nog wat niet helemaal verrot vlees...

De bedoeling van dit aftakelingsverhaal is geenszins ons leven te laten overheersen door de dood – maar eerder ons tot een besef te brengen van de uiterste realiteit van ons leven, en hierdoor de waarde en het belang ervan ten volle te affirmeren.

Pas wanneer deze realiteit zich ten volle kan verwerkelijken in ons gemoed, zullen we de volle zin van ons leven vinden, overheen de uitersten van de angst voor de dood die ons ofwel verlamt ofwel ons in de ontkenning tot een oppervlakkig bestaan doemt.

Deze gemoedstoestand is een belangrijk element in het proces van ontwaken voor Ander-Kracht. Immers, in de overgave aan Ander-Kracht ligt de erkenning van onze eindigheid... Deze eindigheid erkennen hangt niet af van de intellectuele kennis die wij hebben omtrent onze sterfelijkheid, maar moet een 'doorploegd' besef worden.

In dit religieus proces waarin uiteindelijk zin en betekenis gevonden wordt komen wij er toe het leven in de onzekerheid te aanvaarden: niemand weet wat er hem of haar morgen te wachten staat, niemand weet wanneer hij of zij zal sterven en hoe... Maar in de plaats dat die onzekerheid wanhopig maakt, en doet vluchten in de illusies van de wereld, zal de mens van shinjin in staat zijn te leven in die onzekerheid, in volkomen vertrouwen.

*'Wanneer je denkt dat je veilig bent,
ben je werkelijk in gevaar,
want je bent nooit veilig'*

(Zuiken Inagaki)

Een mens van shinjin is ontwaakt tot de werkelijkheid van zijn eigen beperktheid en eindigheid en wordt niet overmeesterd door sombere gedachten over de dood, maar is in staat *in vrijheid* te genieten van de glans van het leven – bereid te aanvaarden wat komen moet. Namu Amida Butsu.

"In het volle besef dat we ooit zullen sterven, hoe prachtig dit huidige leven..."

(Van een shin-kalender...)

"De meeste mensen realiseren zich nooit dat het met ons alleen hier op een dag afgelopen is. Maar zij die deze waarheid wel beseffen, vereffenen hun onenigheden in vrede."

(Dhammapada, I,6)

LOOKING BACK

Ji-Shin Marcus Cumberlege.

*My nights are rivers and seas
Often turbulent and raging,
But death is a vast ocean
Across which I am ferried
By the universal Boatman.
I bow my head as I write.*

*His Name is Amida Buddha,
Dharma Lion, enlightened One.
He grasped me in the Dawn of Time
And he has never let me go.
For his Vow to save I give thanks,
My life is not without meaning.*

*I say the nembutsu out loud
Because the furniture in my room
Has ears and eyes. He watches me
Sitting on the edge of my bed
Preparing to make my journey
Into the daylight of tomorrow.*

*The little boy who whistles tunes
Taught him by rebellious farmhands
In the Ireland of the forties
Is more than half a century later
A poet singing the very same songs
On the stairs of a Flemish house.*

*How strange. We do not seem to have
Any connection with each other
Apart from these haunting melodies,
And the keeping of a journal.
A sudden thought – supposing this
Was destined to be my last night!*

*Master, your servant is ready.
The darkness is an unploughed field.
I will perform this task alone.
I remove the mantle of fear
And kiss goodbye to the shadows.
Namu Amida Butsu – thrice.*

TERUGBLIKKEND

*Mijn nachten zijn rivieren en zeeën,
Vaak woelig en razend,
Maar de dood is een uitgestrekte oceaan
Waarover ik geloodst wordt
Door de Universele Bootsman.
Ik buig mijn hoofd en schrijf.*

*Zijn Naam is Amida Boeddha,
Dharma leeuw, de Verlichte.
Hij omvatte mij in het Ochtendgloren van de Tijd
En heeft mij nooit meer losgelaten.
Ik ben dankbaar voor zijn Gelofte van bevrijding,
Mijn leven is niet zonder betekenis.*

*Ik zeg de nembutsu luidop
Want het meubilair in mijn kamer
Heeft oren en ogen. Hij kijkt naar mij
Zittend op de rand van mijn bed
Mijn reis bereidend
Naar het daglicht van morgen.*

*De kleine jongen die wijsjes fluit
Hem aangeleerd door opstandige boerenknechten
In het Ierland van de jaren veertig
Is meer dan een halve eeuw later
Een dichter die net dezelfde liedjes zingt
Op de trappen van een Vlaams huis.*

*Hoe vreemd. Wij lijken geen enkele
Band te hebben met elkaar
Tenzij deze spokende melodieën,
En het houden van een dagboek.
Een plotse gedachte – veronderstel dit
Was bestemd mijn laatste nacht te zijn!*

*Meester, uw dienaar is klaar.
De duisternis is een ongeploegd veld.
Ik zal deze taak alleen vervullen.
Ik schud de mantel van de vrees af
En kus de schaduwen vaarwel.
Namu Amida Butsu – driemaal.*

(Vert. M.S.)

OVER ANDERKRACHT EN ZELF - KRACHT.

Een lezer stelde ons onlangs enkele vragen in verband met Anderkracht, en wij vonden deze belangrijk genoeg om ze hier samen met een antwoord af te drukken.

1. *“Al tijden loop ik te denken over de begrippen Ander-Kracht en zelfkracht en het wordt steeds verwarrender voor mij. Bij vlagen vraag ik me af of dit onderscheid wel bestaat. Als je wilt lopen zul je toch echt de ene voet voor de ander moeten zetten zonder je druk te maken hoe het bewegingsapparaat van het lichaam werkt. Is dit Ander-Kracht/zelfkracht? Of een combinatie van beiden?”*

Uit bovenstaand argument dat wij ons niet druk maken hoe het bewegingsapparaat werkt, blijkt de kern van het samenspel Ander-Kracht/zelfkracht. Als men deze overweging kan maken en evalueren, dan rest er alleen nog het loslaten!

In de Chinese boeddhistische traditie bestaat hierover een versje:

*“De duizendpoot was gelukkig nogal,
tot een pad hem lachend
vroeg: “Alsjeblief, welke poot komt na welke?”
Dit belastte de geest [van de duizendpoot] zo erg,
dat hij in de greppel verward lag
uit te kienen hoe hij lopen moest.”*

Lopen, ademen, eten, slapen, al onze natuurlijke handelingen komen ‘vanzelf’ – het is onze natuurlijkheid: het lopen gebeurt spontaan, is werkzaamheid van jinen-hōni, de natuurlijkheid. Dit ‘vanzelf zo zijn’, dit ‘niet – berekenen’ is kenmerkend voor een leven in natuurlijkheid. De beslissing om van hier naar daar te lopen, of om op een bepaalde manier te lopen, zijn wel van ons, zijn wél zelfkracht.

Ook zo is het religieus gebeuren een natuurlijk proces, wij moeten er ons wel zelf op richten, en aandacht ontwikkelen, maar de verwerkelijking van het religieuze valt buiten onze mogelijkheden. Wij kunnen enkel toelaten dat het proces zich afspeelt in ons. Het verschil tussen Ander-Kracht en zelfkracht wordt door de mens

gemaakt. De term ‘shinjitsu’ drukt het samengaan uit van de uiteindelijke werkelijkheid met dat wat wij van die werkelijkheid kunnen kennen. Voor een wijze, ‘kijkend’ vanuit het Verlichtingsstandpunt, is er geen onderscheid, alles is ‘Ander-Kracht’ (om toch maar weer eens dit woord te gebruiken...)

De myōkonin Saiichi zei het zo:

*Er is geen jiriki,
Er is geen tariki,
Er is enkel Tariki.*

2. *“En dan het reciteren van de Nembutsu. Dit zou een uitdrukking van dankbaarheid zijn voor Amida’s Voortijdige Geloofte.*

Ongetwijfeld waar. Maar kan reciteren van Nembutsu niet een opening bieden tot dankbaarheid en diep horen? Zoals een droge spons door een gestage stroom van waterdruppels uiteindelijk verzadigd wordt van water. Worden wij door geregeld en vaak reciteren van Nembutsu vervuld van Amida’s Licht en Leven?. Of denk ik helemaal verkeerd?”

In Kyōgyōshinshō 68 beschrijft Shinran Shonin het proces dat hem uiteindelijk bracht tot Volkomen Vertrouwen (Shinjin). Dat proces verdeelt hij onder in drie fasen: aanvankelijk beoefende hij de eerste soort van zelfkracht zoals beschreven in de 19^e gelofte, wat diverse praktijken en het stellen van verdienstelijke daden inhoudt. In een later stadium ging hij over tot het reciteren van de Naam uit zelfkracht en het planten van diverse wortels van verdienste (20^e gelofte). Pas in een laatste stadium gaf hij zich over aan Volkomen Vertrouwen – Shinjin, in overeenstemming met de 18^e gelofte.

Nochtans is dit niet de weg die door iedere Shinboeddhist moet gevolgd worden. Voor sommigen is dit Volkomen Vertrouwen spontaan realiseerbaar. Shinran Shonin was echter realistisch genoeg om te beseffen dat dit weinigen gegeven is: shinjin realiseren is het ‘moeilijkste van het moeilijkste’...Hij zag in dat religieus ontwakken voor de meeste mensen – ook voor hem – een procesmatig gebeuren is – en dat de ‘voorlopige leringen’ (de 19e en 20e gelofte) geschikte middelen zijn daarin.

GELOOF EN VERTROUWEN ALS EEN WEG OVERHEEN DE UITERSTEN¹.

Jacques Scheuer, s.j., professor aan de Université Catholique de Louvain in Louvain-la-Neuve.

Voordracht gehouden in Augustus 2004 te Antwerpen, tijdens de 13th European Shin Conference, onder het thema: 'Nembutsu: Overcoming Secularism and Fundamentalism'.

"De volgende overwegingen zijn geen boeddhistische overwegingen, zelfs geen Shinboeddhistische. Het zijn overwegingen die een Christelijke luisteraar inspireerden in zijn ontmoeting met enkele aspecten van de boeddhistische boodschap. Zij worden hier gedeeld in dankbaarheid voor de geboden gastvrijheid.

Moeten secularisme² en fundamentalisme beschouwd worden als tegengelden, als uiteen liggende polen? Deze twee concepten werden niet tezelfdertijd geboren, noch in relatie tot mekaar. Zij zijn niet

¹ Het is niet eenvoudig de door de auteur gebezigde termen 'Faith and Trust..' in zijn oorspronkelijke tekst correct te vertalen. 'Geloof' heeft immers verschillende dimensies: op een oppervlakkig niveau betreft het een aannemen op gezag van geloofspunten, op het meest diepe niveau wordt het een vertrouwen, gebaseerd op inzicht en ervaring. Het is duidelijk dat de auteur 'faith' eerder in deze laatste betekenis bezigt, als vertrouwen. 'Trust' is dan een aspect van dit 'vertrouwend geloven'. De auteur zelf stelt in zijn tekst 'faith' en 'trust' uiteindelijk gelijk (noot van de vertaler).

² Ik heb de term 'secularism' uit de oorspronkelijke tekst vertaald door 'secularisme' hoewel dit woord als dusdanig niet voorkomt in het Van Daele Woordenboek. 'Secularism' wordt in de Webster's omschreven als 'a trend that religious influence should be restricted, education (etc...) should be independent of religion.' 'Secularisatie' wordt in de Van Daele beschreven als 'het proces waardoor de voornaamste sectoren van het sociale leven onttrokken worden aan Kerk en Geloof'...

Overigens wijst Prof. Scheuer er op dat hij 'secularism' in zijn voordracht niet wil benaderen op het niveau van de instellingen of van de politieke filosofie (noot van de vertaler).

precies als een tweelingenpaar, zelfs geen vechtende tweelingen. Elk van de twee heeft een eigen geschiedenis, een eigen context, eigen objectieven. Zoals we allemaal weten is hun ontstaan en ontwikkeling essentieel verbonden met de westerse geschiedenis: de sociale, institutionele, intellectuele, religieuze en filosofische geschiedenis. Het is ook opmerkelijk dat deze twee termen meestal gebruikt worden door mensen die de waarden of principes waarvoor ze staan niet delen. Ze worden zelden door iemand opgeëist als eigen. Als 'ismes' worden ze gebruikt als een etiket voor vreemde producten, meestal op een lichtelijk geringschattende wijze.

Ik ben niet van plan om deze twee termen te beschouwen op het niveau van een institutionele analyse of van politieke filosofie. Ik ben eerder van plan om ze te bespreken als spirituele houdingen en om te mijmeren over de filosofische implicaties die kunnen volgen uit deze houdingen.

Daar zij geen tegenstellingenpaar vormen, kunnen secularisme en fundamentalisme niet gemakkelijk samen genomen worden als basis voor overweging en gesprek. Indien ik dit toch poog te doen, als een reactie op het algemene thema van deze conferentie, dan kan het zijn dat ik hen een lichtelijk ongewone betekenis geef. Ik hoop dat deze oefening niet misleidend of nutteloos zal zijn.

Overheen de uitersten.

In de geest van de traditionele boeddhistische manier om inzichten en doctrines in te delen, zal ik secularisme aan de kant van negativisme of nihilisme onderbrengen, en fundamentalisme aan de kant van substantialisme of 'eternalisme'. Ik poog dit te doen zonder de torenhoge culturele en taalkundige barrières uit het oog te verliezen: secularisme en fundamentalisme zijn westerse concepten die niet gemakkelijk kunnen worden overgedragen naar Aziatische contexten, net zoals de oosterse concepten van '*uccheda-vāda*' en

‘śāśvatavāda’³ niet gemakkelijk overgezet kunnen worden naar westerse categorieën.

Secularisme zie ik in haar extreme vorm als het zien van enkel de vormen of verschijningen in de wereld. Ik kan in de onmogelijkheid zijn om iets anders waar te nemen, of wel kan ik min of meer bewust weigeren iets anders waar te nemen. In mijn ogen zijn er enkel vormen, uitwendige vormen, met afwezigheid van enig gevoel voor perspectief of diepte. Ik hecht mij aan die vormen en geniet ervan. Indien ik hun veranderlijke aard toch zou ontdekken, kan ik kiezen ervan te genieten op een cynische manier, of ik kan tot een vorm van nihilisme of eerder, negativisme gebracht worden: niet zozeer door theoretische verklaringen over het niets, maar eerder door de ervaring van de afwezigheid van betekenis.

In een mildere vorm, als een trend eerder dan een extreme positie, zie ik secularisme in de volgende betekenis: het erkennen en waarderen van de wereldse vormen als vormen; ze te gebruiken en ervan te genieten zoals ze zijn. De vraag is natuurlijk: is het mogelijk ze te gebruiken en ervan te genieten zonder ten prooi te vallen aan de illusie, de gehechtheid en bijgevolg aan het lijden (*dukkha*)?

Ik situeer fundamentalisme dicht bij de tegenoverliggende pool, als substantialisme. In bijbelse termen: terwijl secularisme een manier is om wereldse vormen tot goden te maken, of zelfs tot God (of misschien tot ‘ultimate concern’), kan fundamentalisme een manier zijn om God, of wat dan ook van ‘ultimate concern’ is, tot een vorm te maken, hem te reduceren tot een vorm, zodanig dat ik hem beter kan bezitten, overheersen en controleren. Uiteindelijk komt het neer op het proberen zélf God te zijn, zich voor te doen als God, zoals ik mij voorstel dat hij zou moeten zijn, namelijk almachtig.

In een mildere vorm, als een trend eerder dan een extreme positie, identificeert fundamentalisme geloof met bepaalde vormen, reduceert geloof tot particuliere vormen die kunnen worden verworven,

³ ‘uccheda-vāda’: vernietigingsleer, nihilisme; ‘śāśvatavāda’: ‘eeuwigheidsleer’ (noot van de vertaler).

gecontroleerd, gemanipuleerd. Of ten minste, vormen die mij kunnen helpen om mij veilig te voelen; vormen die mijn gevoel van 'ik' (ego) kunnen versterken. Uiteindelijk is fundamentalisme een manier om autonomie te bereiken door mijzelf mijn eigen veiligheid te schenken. Het is in deze zin een soort religieuze afgoderij of, om een uitdrukking van Chögyam Trungpa te gebruiken, een vorm van 'spiritueel materialisme'.

Tevens ontstaat hier de verleiding om een andere wereld te bouwen, om een tweede, 'religieuze' wereld te bouwen naast onze gewone wereld. En wij hebben de bedrieglijke neiging deze religieuze wereld te behouden zoals ze is, zonder verandering, doorheen de eeuwen.

Een middenweg.

Overheen de extremen van secularisme en fundamentalisme, is de middenweg een weg van geloof, vertrouwen en hoop. Ik begrijp geloof als een openheid op de Ander-Kracht, de kracht van het Andere. Ik meen dat verschillende vormen van geloof overal kunnen worden gevonden, zelf onder mensen (in het Westen) die zichzelf niet als 'religieus' beschouwen. Geloof is niet gebaseerd op verdienste of deugd of verwezenlijking of enige andere vorm van zelfkracht. Het is 'zomaar gegeven'⁴. Geloof is de (h)erkenning, in en door de wereld van onderlinge afhankelijkheid van een dimensie van zuivere aanwezigheid, van gratis geschenk, van een werkelijkheid die niet het resultaat is van enig productieproces of samenstelling (*a-samskrita*). Deze 'gegeven' aanwezigheid kan Helder Licht, Onmeetbaar Licht, Onmeetbaar Leven, Zuiver Bewustzijn genoemd worden. Geloof maakt het mogelijk om tot een relatie met de wereld van de vormen te komen zonder bezitterigheid, zonder hebzucht of gehechtheid. In geloof ben ik niet het centrum, de bezitter, de meester. Geloof laat mij toe de werkelijkheid zoals ze is te erkennen, zonder te pogen ze te overheersen of te controleren. Geloof breekt het verlangen naar bezitterigheid af en de neiging tot afgunst, jaloersheid of geweld. Geloof maakt iemand vrij van de polariteit subject/object

⁴ In de oorspronkelijke tekst: 'gratuitous' (noot van de vertaler).

en van de polariteit waar een subject probeert om andere subjecten te veroveren en te controleren. Geloof neemt de angel uit rivaliteit en geweld. Moeten we niet proberen de aanwezigheid van deze zomaar gegeven, vrije dimensie van geloof in de verschillende tradities van de mensheid te ontdekken?

Geloof is vertrouwen. Het is de ontdekking van een veiligheid die niet door ons eigen toedoen is ontstaan. Het betekent een zich afwenden van de 'self'-made man, de selfmade persoon, en het zich toewenden naar de Ander- Kracht. Dit afwenden en zich toewenden kan 'omkering' (*e-shin*) genoemd worden. Dit afwenden is niet onze eigen verwezenlijking. Er is geen plaats hier voor een 'ik' of 'zelf' of substantie. Deze omkering is eerder de werkzaamheid van Amida's gelofte; in bijbelse of Christelijke termen, het is de werkzaamheid van Gods trouw. Dit opent een nieuwe relatie tot 'tijd', een nieuwe manier om in de tijd te leven. Dat is de reden waarom we dit 'hoop' kunnen noemen. Hoop is een beweging die verhindert dat men zich op zichzelf richt; hoop is een dynamische kracht die ons open houdt. In een Christelijk perspectief, dat in feite zeer dicht staat bij het Joodse, worden geloof, vertrouwen en hoop in diverse teksten beschreven, o.a. in de *Brief aan de Hebreëën*, waar een lang hoofdstuk de voorgangers in het geloof prijst (Heb. 13)

Onbevreesdheid

'Is een klein hondje begiftigd met Boeddhanatuur?' De oude discussies tussen de Mahayana scholen zitten hier samen in een notendop en in de praktische aanpak van een koan. Een beetje 'hebben' (*you*) en je valt in de valstrik van het fundamentalisme. Een beetje 'niet hebben' (*wu*) en je valt in de valstrik van het secularisme. In beide gevallen, zo verwittigt ons de koan, wordt 'het leven verloren', het onmeetbare leven (*amitāyus*) wordt verloren. Ontwikkel geen gehechtheid aan de vormen, want, in de woorden van de *Brief aan de Korintiërs* (1 Kor 7, 31) is 'de vorm van deze wereld voorbijgaand'. Ontwikkel geen gehechtheid aan het ontbreken van vormen, want zij die vasthouden aan leegheid zijn er inderdaad nog erger aan toe. Minacht geen enkele vorm, want, zoals Jezus zei,

“worden niet twee mussen verkocht voor een stuiver? En toch zal buiten de wil van de Vader niet één mus op de grond vallen. Bij U echter is zelfs ieder haar van uw hoofd geteld.’ Vreest niet, daarom.”
(Matteüs 10, 29 – 30)

Zowel secularisme als fundamentalisme kunnen gezien worden als reacties op angst. Secularisme is een reactie op de angst voor de radicale openheid die ons de vormen zou kunnen ontzeggen, of eerder, die ons het in bezit nemen van de vormen zou kunnen verhinderen, ons de heerschappij over de vormen van de wereld zou kunnen ontnemen.

Fundamentalisme kan gezien worden als een reactie op de angst om achter te blijven zonder welomlijnde vorm, zonder veiligheid, zonder wat dan ook om op te leunen of op te betrouwen, of iets wat ons zekerheid zou kunnen geven. *Linji*, bijvoorbeeld, in de Chinese Ch’an traditie, leidde zijn studenten naar de afwezigheid van enig houvast, van enige veiligheid. Hij gebruikte daarvoor verschillende soorten kledij, verschillende toepassingen, verschillende middelen, teneinde zijn studenten overheen de verschijningsvormen en de diverse middelen te brengen: dit is de enige weg om de ‘mens zonder rang’ of ‘zonder kwaliteiten’ te ontdekken en te realiseren.

‘Houd mij niet vast.’

Zuiver bewustzijn, Onmeetbaar Licht, Boeddhanatuur en wat Christenen en anderen God noemen, zijn misschien niet allemaal hetzelfde. Maar ze hebben één punt gemeen met elkaar: ze staan niet toe dat ze zich laten opsluiten of gevat kunnen worden in enige vorm. Het pad (of niet-pad) om ze te realiseren kan niet erg verschillend zijn. Het is geen strijd tegen de vormen, maar een manier om te leren doorheen en verder dan de vormen te kijken. Zelfs wanneer we leren om vrij te zijn van vormen, leven wij met hen en in hen. Zelfs het uiteindelijke is aanwezig in ons, en actief in ons, dankzij één of andere omliggende vorm. Het kan de Qur’an zijn. Het kan de Christus zijn. Het kan de Nembutsu zijn.

Om geschikt te worden om dit pad (of niet-pad) te bewandelen hebben wij een speciale pedagogie nodig, een speciale spirituele opvoeding.

Zie bijvoorbeeld wat er in de evangelies gebeurt na Pasen: Jezus moet zijn leerlingen opvoeden in de school van het geloof, in de school van zowel aanwezigheid als afwezigheid, in de school van vorm en niet-vorm. Hij toont zich aan hen, zodat ze zijn aanwezigheid leren herkennen. Maar hij verdwijnt ook uit hun zicht en laat ze alleen, zodat ze elke gehechtheid aan zijn vorm kunnen afleggen en hun eigen leven kunnen leiden. Bijvoorbeeld, Jezus vertelt Maria (Magdalena): *“Houd mij niet vast...maar ga naar mijn broeders en zeg hen...”* (Johannes 20,17)

Geschikte, genadevolle middelen.

Terwijl zowel secularisme als fundamentalisme beide geïnspireerd zijn door angst, is geloof, het zelfloos – zijn, een manier van leven in de onbevreesdheid. Wij ontvangen een geschenk van onbevreesdheid en wij kunnen het uitdelen rondom ons. Zo ontstaat een steeds groter wordend koninkrijk van onbevreesdheid.

Levend in geloof, vertrouwen en onbevreesdheid, is de Bodhisattva in staat om waar ook in de wereld te verblijven. Hij is in staat om in deze beweeglijke, veranderlijke wereld te leven. Hij voelt zich overal thuis, omdat hij geen thuis heeft. Voor hem kan elke vorm, elke wereldse of ‘seculiere’ vorm ‘upaya’ (*hōben*) zijn: geschikt middel. Vrij zijnde, maakt hij daar vrijelijk gebruik van. Maar, indien we het principe van Ander - Kracht in gedachten houden, zijn geschikte middelen ‘genadevolle middelen’. Genadevol, in de betekenis van ‘zomaar gegeven’: ze zijn een pure gift, de schittering van het Onmeetbaar Licht in en door ons; daarnaast betekent ‘genadevol’ ook prachtig, vol gratie en harmonie. Een bevrijd persoon worden, een Bodhisattva worden betekent gelijk waar kunnen wandelen op een lichte manier, zonder sporen na te laten, zoals een vogel in de lucht. Het betekent leven in een zuiver, zelfloos land.

(Vertaling M. Strubbe)

南
無
阿
彌
陀
佛

Nieuws uit de Sangha.

* Op de laatste werkvergadering van ons Centrum werd een vertaalwerkgroep opgestart, in het kader van een beter begrip en verspreiding van de Leer van de Boeddha en Shinran. Alexander, Frits, Ria en Fons als coördinator starten de vertaling van 'Jōdo-Shinshū, a Guide' naar het Nederlands. In de eerste plaats zou dit in onderdeeljes kunnen verschijnen in Ekō – op langere termijn denken wij aan verspreiding via een uitgeverij...

* Onze lessenreeksen starten op 24 september met een Introductie cursus Boeddhisme. Een folder met een overzicht van alle cursussen die gepland zijn voor het volgende werkjaar vindt U in bijlage. Bijkomende exemplaren zijn te bekomen in het Centrum.

* Eko is een duur tijdschriftje, dat wij U nochtans met veel genoegen aanbieden. Teneinde de kosten zoveel mogelijk te beperken willen wij er ons toch van vergewissen of het nog zinvol is U Eko verder toe te sturen. Daartoe hebben wij in bijlage een antwoordkaart gevoegd. Mogen wij vragen deze aan ons terug te zenden zo U Eko verder wenst te ontvangen? Hartelijk dank voor de moeite die U hiervoor zult willen doen!

* In 2012 wordt de 750^e verjaardag van het overlijden van Shinran Shonin herdacht. Voor deze gelegenheid plant ons Centrum een groepsreis naar Japan. De kosten worden geschat op een €2 400 per persoon. Er kan een spaarplan opgesteld worden. Wie geïnteresseerd is hierin, neemt contact op met Fons, via ons Centrum.

* Het 'Herfstseminarie', een EuroShinshu – activiteit van het Ekō Verein, gaat dit jaar zoals gewoonlijk weer door in Düsseldorf, van 25 tot 27 november 2005. Prof. Ruyssei Takeda van Ryukoku University in Kyoto spreekt op 25/11 over 'Pure Land Buddhist Awareness of Duhkha'; op 26/11 over 'Shinran's Understanding of Shinjin' en op 27/11 over 'Religious Pluralism and Shinran's Pure Land Doctrine'. Wie wil deelnemen kan contact opnemen met ons Centrum. De voertaal is Engels.

* Ook de '14th European Shin Conference' (die de vorige keer plaats had in Antwerpen) gaat door in Düsseldorf, en wel eind augustus 2006. Tijdens deze conferentie is er mogelijkheid tot Kikyoshiki. Kandidaten kunnen Fons

contacteren – wel moet voorafgaandelijk *Drievoudige Toevlucht* worden genomen...

* De BUB (Boeddhistische Unie België) groepeerde de veelheid aan boeddhistische groepen in België, en probeert hun belangen te behartigen. Eén van de betrachtingen van de BUB is te onderzoeken of het opportuun is om het boeddhisme te laten erkennen als ‘officiële’ godsdienst/religie. Deze kwestie is lang niet evident en moet dan ook door alle boeddhisten in de afzonderlijke sangha’s besproken worden. Er bestaat een basistekst met enkele argumenten ter zake. Wie zich een mening wil vormen, kan bij ons een exemplaar aanvragen van deze tekst, telefonisch, schriftelijk of via e-mail (info@jikoji.com).

Vragen, opmerkingen en suggesties over deze basistekst kunnen doorgegeven worden aan Lut Van Schoors (lutvanschoors@yahoo.co.uk) of Luc Van de Wal (luc.vandewal@pro.tiscali.be)
In een volgende Ekō zouden wij dan willen de verschillende standpunten aan bod laten komen.

* Tijdens onze Open Deurdagen begin mei was Sol Michiels aanwezig om demonstraties Japanse kalligrafie te geven. Nu stelt zij voor kalligrafieën van Namu Amida Butsu te vervaardigen. Deze zouden te koop zijn aan € 40 per stuk voor een ‘grote’ – en € 20 voor een ‘kleine’. Bestellen kunt U via ons Centrum.

* In juni verscheen ‘JAIA’ de nieuwste bundel van Marcus Cumberlege. Wij citeren uit ‘Exit’ een lokale krant: “ De titel doet misschien denken aan een woeste Keltische oorlogskreet, de uitleg is minder gewelddadig, het is de afkorting van ‘Just As I Am’. Dat Cumberlege het Japanse Shinboeddhisme genegen is, mag blijken uit zijn werk: de Boeddha is alom aanwezig, elk gedicht bestaat uit drie of vier strofes en doet denken aan de strakke structuur van een haiku. Gedichten ook met de bedrieglijke eenvoud van een Japanse tuin die er op het eerste gezicht uitziet alsof de natuur vrije hand kreeg maar waarin elke dag hard gespit, geschoffeld en gesnoeid wordt.”
Op dit moment loopt er in het Gezellemuseum in Brugge – in het kader van “Corpus ‘05” – een tentoonstelling rond o.a. het werk van Marcus. De bundel “JAIA” ligt in de Brugse boekhandels en kost €10.

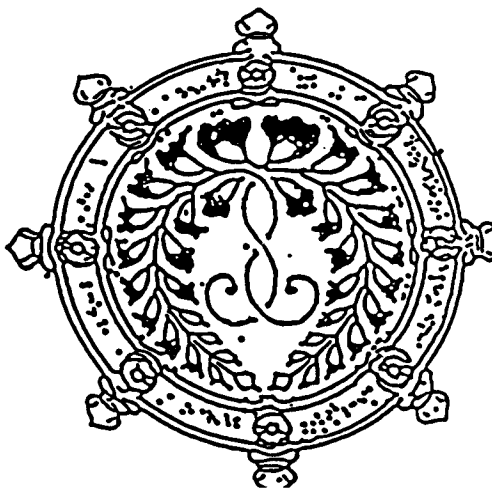
* * *

ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN

Vanaf 13/09/2005 gaan de wekelijkse diensten weer door op dinsdag om 19u30

- Di 13.09 19u30 Amida- kyō
Zo 18.09 10u30 **Ō-Higan - Herfstdevotieperiode (21-25/09) – Shoshinge**
Di 20.09 19u30 Sambutsuge
Za 24.09 10u30 **cursus Introductie Boeddhisme - 1/4 - Lut**
Di 27.09 19u30 Juseige
Za 01.10 10u30 **cursus Introductie Boeddhisme - 2/4 – Lut**
Di 04.10 19u30 Junirai
Za 08.10 10u30 **cursus Introductie Boeddhisme - 3/4 – Lut**
Di 11.10 19u30 memoriaal Marcel Vermeir - Shoshinge
Za 15.10 10u30 **cursus Introductie Boeddhisme - 4/4 – Lut**
Di 18.10 19U30 Amida – kyō
Di 25.10 19u30 Sambutsuge
Za 29.10 10u30 **cursus Japan: geschiedenis, taal, cultuur & religie - 1/4 –
Fons**
Di 01.11 19u30 Juseige
Za 05.11 10u30 **cursus Japan: geschiedenis, taal, cultuur & religie - 2/4 –
Fons**
Di 08.11 19u30 Junirai
Za 12.11 10u30 **cursus Japan: geschiedenis, taal, cultuur & religie - 3/4 –
Fons**
Di 15.11 19u30 Amida – kyō
Za 19.11 10u30 **cursus Japan: geschiedenis, taal, cultuur & religie - 4/4 –
Fons**
Za 19.11 13u00 **sangha-meeting annex werkvergadering.**
Za 19.11 14u30 **memoriaal Luc Lammens – Shoshinge**
Di 22.11 19u30 Sambutsuge
Vr-Zo 25.11 – 27.11 **Deelname Euro-Shinshu Activiteit Eko-Verein in
Düsseldorf.**
Di 29.11 19u30 Juseige
Za 03.12 10u30 **cursus Hymnes en Sutra's: 1/2 - Martine**
Zo 04.12 10u30 **Jōdō-E - Bodhi-dag - Gedachtenis van Gautama's
Verlichting - Shoshinge -**
Di 06.12 19u30 Junirai
Za 10.12 10u30 **cursus Hymnes en Sutra's - 2/2 - Martine**
Di 13.12 19u30 Amida - kyō
Di 20.12 19u30 Sambutsuge

U bent van harte welkom !

JIKOJI

Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.

Pretoriastraat 68

2600 Antwerpen-Berchem

e-mail : info@jikoji.com

<http://www.jikoji.com>

Fons Martens, Voorzitter

Tel. : +32 (0)475 62 78 36

Fax. : (B) 070 70 12 00

M. Strubbe, Redactie Ekō

Tel. : 03/711 15 81

E-mail: strubbe.martine@pandora.be

Verantwoordelijk uitgever : M. Strubbe, Kerkstraat 132, 9140 Temse.

Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar.

Drukkerij Copymatic – 2600 Berchem.